

Според истражувањето кое фондацијата Метаморфозис го спроведе во мај 2005 година во 10 општини од различен тип, дури 70 отсто од населението никогаш не користи Интернет, а само околу 6 проценти го користат секојдневно.

ба да придонесат во оваа насока. Според нашето истражување, само мал дел од граѓаните не би ги користеле придобивките на ИКТ. Осумдесет отсто од нив се свесни за потенцијалната полза и ако им се укаже можност би ја прифатиле.

☀ Во развиените земји ИТ е темел на модерната економија, главен извор на иновации и сектор кој постојано е во подем. Со масовна примена на информатичка и комуникациска технологија, во земјите-членки на ЕУ продуктивноста е зголемена за 40 отсто. Имате ли податоци каква е состојбата во поглед на зголемувањето на продуктивноста кај нас?

СТОЈАНОВСКИ: Засега нема сеопфатни податоци на оваа тема. Во рамките на проектот за Национална стра-

ИКТ КАКО ПОТЕНЦИЈАЛНА КОЈА ТРЕБА ДА СЕ

■ Разговорот го водеше:
Рената МАТЕСКА

☀ Според некои експерти за Информатичка технологија денес живееме во време на напредни технологии, ера на имплементирање знаења и бизнис решенија, можност да испратиме јасна порака за иднината и да покажеме дека се достигнати многу технолошки хоризонти. Дали и како Република Македонија се вклопува во глобалната ИТ слика?

СТОЈАНОВСКИ: Во моментов употребата на информатички решенија во Македонија е на ниво пониско од она во ЕУ. За жал, според истражувањето кое фондацијата Метаморфозис го спроведе во мај 2005 година во 10 општини од различен тип, дури 70 отсто од населението никогаш не користи Интернет, а само околу 6 проценти го користат

секојдневно. Меѓу причините за оваа состојба се нискиот стандард во комбинација со високите цени, непостоењето решенија од интерес за граѓаните и незнаењето како да се користат новите технологии.

Особено е незавидна ситуацијата во областа на е-трговија. Во однос на надвор од државава, поради пиратски испади и злоупотреба на кредитни картички, нашава земја е на економски црни листи. Во однос на внатре, безготовинското плаќање е во зачеток и ќе треба заеднички напор и од страна на банките и од страна на државата за граѓаните да ги добијат можностите кои се секојдневие во развиениот свет.

Сепак, и кај нас има нукулци кои го поттикнуваат оптимизмот, од иницијативи на ниво на организации и фирми, до создавањето сеопфатна Национална стратегија за информатичко општество, која ги обединува и координира сите општествени фактори кои можат и тре-

тегија за информатичко општество Државниот завод за статистика требаше за прв пат да изврши истражување за употребата на ИКТ во земјава, но тоа не се случи. Како причина за тоа, Јани Макарадули, претседател на владината Комисија за информатичка технологија, ја наведе презафатеноста на Заводот со одговарањето на Прашалникот на ЕУ. Таквите податоци ќе можеа да се споредат со показателите за стопанството кои Заводот редовно ги прибира.

Секако, употребата на ИКТ неспорно ја зголемува продуктивноста. За луѓето кои еднаш ќе почнат да користат компјутер за обработка на текст е апсурдно да се вратат на машина за пишување. Но, сепак е добро да се има емпириски докази, оти зголемувањето на продуктивноста не зависи само од набавката на опрема, туку и од реорганизирање на работните процеси за да се искористат можностите кои ги нудат новите технологии.

МЕТАМОРФОЗИС

Фондација на одржливи информатички решенија

Метаморфозис е независна, непартиска и непрофитна фондација со седиште во Скопје, Македонија. Нејзини цели се развој на демократија и просперитет преку промоција на економија базирана на знаење и информатичко општество. Метаморфозис е фондација чија основна цел е подобрување на условите за живот и промовирање позитивни општествени промени, преку примена на информатички и телекомуникациски технологии (ИКТ).

Основниот принцип на дејствување на Метаморфозис е преку експертски анализи на општествените проблеми, поттикнување на јавна дебата и промовирање на успешни решенија врз основа на светските и на европските искуства и практики, првенствено во законодавството и макрополитиката.

Едукацијата е стратешка определба на Метаморфозис и на неа се посветува особено внимание.

☀ Од владината Комисија за ИТ се убедени дека минатата година многу активности придонеле за да се промени сликата за значењето и можностите на ИТ, како и стереотипот дека информатичкото општество е привилегија само на богатите и на развиените. Се согласувате ли со ваквото мислење?

СТОЈАНОВСКИ: На глобално ниво, особено во рамките на ООН, преовладува мислењето дека токму примената на ИКТ нуди можност за брз развој на

едновремено е неопходна алатка за координација на ниво на државата. Нејзините одредби ги опфаќаат потребите и согледувањата на претставници од сите сектори на нашето општество, не само на владината администрација, што заедно со транспарентниот процес проследен со можност за широко граѓанско

учество го подигна квалитетот на информациите, заложбите и проектите кои станаа дел од неа.

☀ Според творците на Стратегијата, главен предизвик при нејзиното градење се дефинирањето на социјалната, економската и политичката визија на општеството базирана на знаење, преку развој и примена на информатичко-комуникациската технологија (ИКТ) во сите сфери. Коментар?

СТОЈАНОВСКИ: Неопходно е да се прифати дека развојот на ИКТ не е одговорност само на информатичарите, или на специјализираните фирми, или на владините структури. Од информатиката може да има придобивки секој граѓанин, без разлика што работи, каде жи-

вее или каков идентитет има, па нејзиното ширење треба да се смета како едно општо добро, заедничка одговорност на сите кои можат да направат макар малку за унапредување на оваа област, тоа и да го сторат.

☀ Како ќе ја дефинирате Метаморфозис, која е Вашата основна мисија и кои се досегашните реализирани активности?

СТОЈАНОВСКИ: Метаморфозис е независна, непартиска и непрофитна фондација, чии цели се развој на демократијата и просперитет преку промоција на економија, базирана на знаење и информатичко општество.

Во изминатиот период Метаморфозис работеше на полето на електронско издаваштво (обуки и конкретни решенија), како и информирање на јавноста, застапување и лобирање. Од оваа година почнавме и два проекта за премостување на дигиталниот јаз: дигитални клубови - наменет за руралните средини и е-рајдери - мобилни консултанти за ИКТ кои го зајакнуваат капацитетот на граѓанските организации.

☀ Каква беше реакцијата од Вашите досегашни истражувања поврзани со ИТ предизвиците во државата?

СТОЈАНОВСКИ: Секогаш кога имаме можност се обидуваме да ја согледаме реалноста низ призмата на статистиката, оти тоа нуди појдовна основа за активности со мерливи резултати. Сите наши досегашни истражувања се јавно достапни на нашиот веб-сајт (www.metamorphosis.org.mk), а во иднина планираме да ги ставаме ваквите информации на увид на јавноста во детална форма. Тие имаат одек и кај општата и кај стручната јавност. На пример, Истражувањето за состојбите со употреба на ИКТ во РМ во 2003-2004 година беше употребено од Владата при одговарањето на Прашалникот на ЕУ, и од Работната група при изготвувањето на Националната стратегија.

☀ Кои се идните планови зацртани во фондацијата Метаморфозис?

СТОЈАНОВСКИ: Секако ќе ги продолжиме тековните проекти, но и планираме повеќе активности поврзани со Светскиот самит за информатичко општество, локализација на софтвер на јазиците кои се зборуваат во Македонија и подготовка на платформа за македонски информатички речник со широко стручно (информатичко и лингвистичко) и јавно учество (медиуми и граѓани), промовирање на алтернативните форми на авторски права и приватноста.

ТА ПОЛЗА ПРИФАТИ

неразвиените. Основа на речиси сите видови сиромаштија е ниското ниво на знаења, кое може да се подигне само со подобрена комуникација, која води до соработка и просперитет и на локално и на глобално ниво.

☀ Често се нагласува дека мора да се подобри партнерството меѓу јавниот, приватниот и невладиниот сектор во земјата, а во последните неколку месеци, токму врз основа на оваа соработка, беше изготвена Националната стратегија за развој на информатичкото општество што е во владина процедура (Владата ја прифати Стратегијата на 17 јуни 2005 г.). Според Вас, колку Стратегијата е добро подготвена и дали е во вистинско време?

СТОЈАНОВСКИ: Стратегијата е дел од обврските кои нашата земја ги има одамна преземено во рамките на процесите за евроатлантска интеграција, а